

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsäädännöstä

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

-

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

-

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä ehdotetaan säilytettäväksi pääpiirteittäin ennallaan. Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään kuuluisivat nykyiseen tapaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava.

Suurimmat ehdotetut suunnittelujärjestelmään kohdistuvat muutokset koskevat maakuntakaavaa, jonka tehtävät rajataan koskemaan ainoastaan vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueidenkäytön kysymyksiä. Lisäksi maakuntakaavan ohjausvaikutus kevenee niin, että kuntakaavoituksella voidaan ratkaista aikaisemmin maakuntakaavaa edellyttäneitä alueidenkäytön kysymyksiä.

Oriveden kaupunki näkee maakuntakaavan ohjausvaikutukseen liittyvien muutosten lähtökohdat pääosin positiivisina. Maakuntakaavalla tulisi edelleen suunnitellaseudullisen ja maakunnallisen tason ratkaisuja, kuten laajempien alueiden liikenneverkot. Kaupunki näkee pääosin positiivisena sen, että kuntien mahdollisuutta alueidenkäytön suunnitteluun vahvistetaan keventämällä

maakuntakaavan suunnitteluvaihtoehtoja ja ohjausvaikutusta. Kaupunki näkee, että muutokset vahvistaisivat kaupungin mahdollisuutta alueen kehittämiseen paikallisista lähtökohdista. Kaupunki tunnistaa, että muutokset ovat positiivisia erityisesti sellaisten vähemmän kasvavien kuntien näkökulmasta, joissa

ratkaistavia maankäytön kysymyksiä on vähemmän kuin voimakkaasti kasvavilla alueilla. Oriveden kaupunki katsoo, että yhtä kuntaa laajempien ratkaisujen (esim. liikenneratkaisut) suunnittelun pääratkaisut tulee edelleen tehdä maakuntakaavan tasolla. Samalla Oriveden kaupunki tunnistaa sijaitessaan kasvavalla Tampereen kaupunkiseudulla, että erityisesti voimakkaammin kasvavien alueiden kohdalla maakuntakaavan ohjausvaikutuksen keventäminen saattaa aiheuttaa myös haitallisia vaikutuksia yhdyskuntarakenteen muodostumiseen sekä epävarmuutta alueiden maankäytön kehittymisen suhteen.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

Hallituksen esityksen selostuksen mukaan:

”Yleiskaava säilyttäisi nykyisen roolinsa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä, mutta siihen ehdotetaan eräitä kaavaprosessin sujuvuutta lisääviä muutoksia ja sisältövaatimuksia koskevia muutoksia.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna yleiskaavan laatimista ja ajan tasalla pitämistä koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että yleiskaavan laatimisen ja ajan tasalla pitämisen tarvetta arvioitaessa olisi huomioitava kunnan kehitys ja alueidenkäytön ohjaustarve.

Esityksen mukaan asemakaava voitaisiin perustellusta syystä laatia tai muuttaa sisällöltään yleiskaavan ohjausvaikutuksesta poiketen, jos yleiskaava on vanhentunut. Säännös olisi nykyisen lain vastaavaa säännöstä joustavampi, koska siinä ei enää edellytettäisi, että asemakaavan on sopeuduttava

yleiskaavan kokonaisuuteen eikä sitä, että yleiskaava on ilmeisen vanhentunut. Ehdotetuilla muutoksilla lisättäisiin yleiskaavan ohjausvaikutuksen joustavuutta tilanteissa, joissa asemakaava voidaan perustellusti yleiskaavan vanhentuneisuuden takia laatia yleiskaavasta poiketen.”

Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan mahdollisuutta uudeksi menettelyksi yleiskaavan ja asemakaavan yhteiskäsittelyä. Menettelyllä kaavat voitaisiin laatia yhtä aikaa ja hyväksyä samalla päätöksellä. Tarkoituksena olisi keventää kaavojen laatimiseen ja hyväksymiseen liittyvää menettelyä ja hallinnollisia prosesseja tilanteessa, jossa samalla alueelle on tarpeen laatia samaan aikaan sekä yleiskaava että asemakaava.

Myös yleiskaavoituksen sisältövaatimuksiin esitetään joitakin muutoksia. Muutokset koskevat mm. olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntämistä, luonnon monimuotoisuuden vaalimista,

lisääntyviin sään ääri-ilmiöihin ja tulvariskeihin varautumista sekä hulevesijärjestelmiin liittyviä seikkoja. Ehdotetuilla muutoksilla olisi erityistä merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen kannalta. Virkistykseen soveltuvia alueita koskevaa sisältövaatimusta täydennettäisiin siten, että niiden riittävyyden lisäksi olisi otettava huomioon myös niiden saavutettavuus.

Oriveden kaupunki suhtautuu positiivisesti yleiskaavoitukseen ehdotettuihin muutoksiin. Kaupunki näkee hyvänä, että luonnoksen lähtökohtana tällä osin on yleiskaavoituksen joustavoittaminen. Erityisen positiivista on yleiskaavan ja asemakaavan yhteiskäsittelyn mahdollistaminen, jonka kaupunki arvioi olevan tarpeellinen ja käyttökelpoinen erityisesti uusiin investointeihin liittyvissä kaavahankkeissa. Kokonaisuutena kaupunki näkee yleiskaavoitukseen ehdotetut muutokset hyvinä.

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Oriveden kaupunki näkee positiivisena asiana, että lainsäädäntötasolla määritellään lähtökohdat tuulivoiman rakentamiseen aiemman varsin vaihtelevan suunnittelukäytännön sijaan. Ehdotuksella arvioidaan olevan positiivinen vaikutus asukkaiden mahdollisuuteen vaikuttaa omien asuinympäristöjen kehitykseen. Toisaalta esitetty etäisyysvaatimus on tuulivoiman rakentamisen hankkeiden kannalta hankala ja saattaa johtaa siihen, että ainakaan Etelä- ja Länsi-Suomen alueille ei tulla merkittävästi rakentamaan lisää tuulivoimaa. Kaupunki näkee tässä samalla myös riskinä

sähkön hinnan nousun sekä puhtaasti tuotettua sähköä vaativien investointien hankaloitumisen. Kaupunki tunnistaa myös, että mikäli tuulivoimarakentaminen keskittyisi harvemmin asutuille alueille esimerkiksi Keski-Suomeen ja pohjoiseen Suomeen, edellyttäisi se merkittävää sähkönsiirtolinjojen rakentamista Etelä-Suomeen, joka on omalla tavallaan ongelmallista.

Kaupunki pitää myönteisenä seuraavaa lakiluonnoksen sisältöä:

”Vähimmäisetäisyyttä ei sovelleta, jos kaikki ne maanomistajat ja maanvuokraoikeuden haltijat, joiden omistama asuinrakennus tai kaavassa osoitettu asuinrakennuspaikka sijaitsee lähempänä kuin kahdeksan kertaa tuulivoimalan kokonaiskorkeuden etäisyydellä suunnittelusta tuulivoimalasta, antavat tähän kirjallisen suostumuksensa. Annettua suostumusta ei voi myöhemmin perua. Maanomistajan ja maanvuokraoikeuden haltijan antama suostumus sitoo myös kiinteistön myöhempää omistajaa ja maanvuokraoikeuden haltijaa.”

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Lakiluonnoksen § 71 esitetään aurinkovoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityisiä sisältövaatimuksia. Säännöksiä tulisi noudattaa myös aurinkovoiman rakentamista ohjaavan asemakaavan kohdalla. Oriveden kaupunki pitää yleisesti hyvänä lähtökohtana, että ns. aurinkovoimayleiskaavan lähtökohdista säädetään lainsäädännössä, sillä se luo selkeän ja yhdenmukaisen lähtökohdan kyseisten hankkeiden suunnitteluun. Näin se merkittävästi yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa kaava- ja lupaprosesseja Suomen eri kunnissa.

Pykälään 71 sisältyy kuitenkin kirjaus siitä, että ”aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle”. Kaupunki näkee kirjauksen ongelmallisena. Orivedellä on laajassa Ympäristöministeriön tukemassa hankkeessa laadittu koko kunnan alueella aurinkovoimaloiden sopivia sijoittumispaikkoja etsinyt paikkatieto- ja kohdekäyntimenetelmällä toteutettu selvityshanke. Selvityksen tavoitteena oli lakiluonnoksen tavoitteiden kaltaisesti etsiä laajempia muussa käytössä olevia alueita, joille aurinkovoimahankkeiden toteuttaminen olisi mahdollista ilman, että alueita sijoitettaisiin merkittävästi metsäalueille tai viljelykäytössä olevalle peltomaalle. Lopputuloksena ja havaintona oli kuitenkin, että sellaisia alueita ei teollisen mittakaavan aurinkovoimalan vaatimissa pinta-aloissa juurikaan löydetty. Saman voidaan arvioida koskevan Etelä-Suomen kuntia laajemmassakin mittakaavassa, sillä Etelä-Suomen alueella suuri osa alueista on varattuna jonkinlaiseen käyttöön. Niinpä, mukaillen selvityksen alkuperäisiä tavoitteita metsäalueiden välttämisestä, päädyttiin selvityksessä osoittamaan sellaisia alueita, jotka olisivat pääosin peltoa. Sellaisia soveltuvia alueita löydettiin useita. Kuitenkin kokonaisuutena kaupunki arvioi, että lakiin ehdotettu kirjaus vähentää merkittävästi mahdollisuuksia toteuttaa aurinkovoimaa Etelä-Suomen alueille vähentäen potentiaalisia sijaintipaikkoja. Sijaintipaikan potentiaaliin vaikuttavat alueen nykymaankäytön lisäksi sen etäisyys sähköverkkoon sekä mahdolliset erityyppiset ympäristöarvot. Kaupungin näkemyksen mukaan on ongelmallista, jos lakimuutoksin vaikeutetaan puhtaan energian tuotantomahdollisuuksien toteuttamista Etelä-Suomen alueelle, sillä se entisestään lisää sähkönsiirtolinjojen rakentamisen tarvetta, joka on ongelmallista monistakin eri näkökulmista.

Kaupunki katsoo myös, että kyseessä tulisi olla paikalliseen kunnan päätösvaltaan perustuva aihe. Toisaalta kaupunki katsoo, että mikäli aurinkovoimarakentamista halutaan erityisesti ohjata peltoalueille, ohjaa lakikirjaus hyvin siihen suuntaan. Kaupunki näkee tarpeellisena muotoilun ”merkittävässä määrin”, sillä se mahdollistaa hankkeiden toteuttamisen, sillä monesti hankealueisiin kuuluu rikkonaisilla peltoalueilla myös pieniä alueita metsää.

Samalla hallituksen esityksen selostustekstin mukaan: ”Rakentamislain sijoittamisen edellytyksiä suunnittelutarvealueella koskevaan pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan merkittävänä rakentamisena pidetään aina pinta-alaltaan vähintään kymmenen hehtaarin kokoista aurinkovoimalaa. Tämä tarkoittaa, että vähintään kymmenen hehtaarin kokoisten aurinkovoimaloiden rakentaminen edellyttäisi aina aurinkovoimayleiskaavaa tai asemakaavaa.”

Oriveden kaupunki näkee ehdotetun kirjauksen aurinkovoimalan pinta-alasta ja kaavoitustarpeesta erittäin ongelmallisena. Nykyisten teollisen mittaluokan aurinkovoimaloiden kohdalla 10 hehtaarin voimala on pienimmästä päästä. Kaupunki näkee yksinään hehtaarimäärään perustuvan kirjauksen haastavana. Olisi parempi, että kaavoitustarvetta arvioitaisiin suhteessa hankkeen vaikutuksiin. Moni kymmenen hehtaarin alue kaukana asutuksesta ja häiriintyvistä ympäristökohteista (esim. pelto tai turvesuo) ei aurinkovoimalana tarvitsisi minkäänlaista kaavaa vaikutusten perusteella arvioituna, mutta toisaalta vastaavan laajuinen alue taajaman reunalla tulisi perustua kaavoitukseen. Kaupunki näkee erittäin hankalana yksinkertaiseen hehtaarimäärään perustuvan kaavoitustarpeen. Kirjaus luo edelleen lisää kaavoitustarpeita ja vaatii lisää resursseja kaavojen laatimiseen, jotta aurinkovoimaa voidaan rakentaa jatkossa puhtaan energian tuottamiseksi. Kaupunki katsoo, että tämän kaltainen sääntelyn lisääminen ei ole missään määrin perusteltua, kun samaan aikaan kaavoituksen asiantuntijoista on pulaa useilla alueilla Suomessa ja kaavoitusorganisaatiot ovat jo ennestään varsin työllistettyjä. Samalla kaavoituksen ehdoton vaatimus nostaa hankkeiden suunnittelukustannuksia ja saattaa johtaa siihen, että pienemmät aurinkoenergiahankkeet eivät ole enää järkeviä suunnitella, joka ei liene tarkoituksenmukaista. Lakimuutos myös hidastaisi uusiutuvan energian hankkeiden suunnittelua, luvitusta ja investointeja. Ratkaisu olisi ristiriidassa myös hallitusohjelman kanssa, jonka tavoitteena on sääntelyn keventäminen. Ratkaisu myös nostaisi julkisen sektorin kustannuksia kaavan laadinnan lisäksi lisääntyvänä hallinnollisena työnä. Kaupunki katsoo, että ensisijaisesti aurinkovoimaloita koskevan kaavoitustarpeen tulisi perustua sen vaikutusten arviointiin. Toissijaisesti hehtaarimäärää tulisi nostaa esimerkiksi näin: ”merkittävänä rakentamisena pidetään aina pinta-alaltaan vähintään 50 hehtaarin kokoista aurinkovoimalaa tai sellaista aurinkovoimalaa, jonka arvioidaan aiheuttavan kohtalaisia tai merkittävämpiä haitallisia vaikutuksia ympäristönsä asukkaille, kiinteistönomistajille tai luonnonympäristölle”. Näin aurinkovoimaloiden kaavoituskynnys olisi mahdollista sitoa sen

arviointuihin vaikutuksiin. Aurinkovoimaloille soveltuvien alueiden, joiden läheisyydessä ei ole häiriintyviä kohteita, osalta voitaisiin edelleen toteuttaa luvitusta joustavammin ja nopeammin, joka mahdollistaisi uusiutuvan energian investointien etenemisen aurinkovoiman muodossa. Näillä pienemmän suunnittelutarpeen alueilla koko kaavaprosessin läpivieminen tulisi olemaan varsin paljon aikaa ja resursseja kuluttava lähinnä hallinnollinen prosessi.

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Kaavoitusmenettelyä ja vaikutusten arviointia koskeviin säännöksiin ehdotetaan joitain kaavoituksen prosesseja selkeyttäviä ja sujuvoittavia muutoksia ja lisäksi osa nykyisistä asetuksessa olevista säännöksistä ehdotetaan nostettaviksi lakiin.

Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia.

Uutena vaatimuksena lakiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan asemakaavaa laadittaessa on arvioitava kaavan todennäköisesti merkittävät vaikutukset rakentamisen kustannuksiin. Perusteluja rakentamiskustannusten lakisääteiseen arviointiin ei ole esitetty. Oriveden kaupunki katsoo, että rakentamiskustannusten arviointivaatimus on kohtuuton. Selvittäminen aiheuttaa kunnille merkittävää lisätyötä, sillä kaavamääräysten vaikutusten selvittäminen rakentamisen kustannuksiin vaatii paljon resursseja ja aikaa. Lakiluonnoksen pohjalta ei myöskään ole selkeää, mitä kaavoja vaatimus koskee, mihin kustannuksia verrataan tai kenelle aiheutuvia kustannuksia on tarkoitettu arvioitavan. Lisäksi kaavaratkaisut ja kustannukset riippuvat suuresti paikallisista olosuhteista ja ovat sidoksissa kaavan laatimishetkeen, mikä tekee yleispätevien arviointikriteerien laatimisesta vaikeaa. Näistä syistä kaupunki ei näe, että selvittäminen olisi todellisen tarpeen kannalta perusteltavissa.

Oriveden kaupunki näkee § 79 positiivisena muutoksena. Kirjauksen mukaan kunnan on pidettävä yleisessä tietoverkossa tietoa kunnan vireillä olevista kaavoista. Kunnan olisi pidettävä yleisessä tietoverkossa tietoa myös lähiaikoina vireille tulevista kaavoista, ellei kyse ole vähäisestä asemakaavamuutoksesta. Selostustekstin mukaan se tarkoittaa sitä, että kunnan velvollisuudesta laatia kaavoituskatsaus luovuttaisiin. Kaupunki näkee tämän positiivisena, todeten, että jo nykyisellään suurin osa kaavoitusta tekevistä kunnista pitää tiedot nähtävillä tietoverkossa. Ehdotettu muutos keventää sääntelyä ja mahdollistaa kunnille pienemmän resurssien kulutuksen. Ainakin pienemmissä kunnissa kaavoituskatsauksen laatiminen on merkittävä työprojekti, joka sitoo muutenkin pieniä resursseja. Kaupunki toteaa, että sama tieto voidaan erittäin hyvin esittää jatkuvasti päivitettävässä tietoverkossa asiakkaille paremmin saavutettavassa muodossa. Jo nykyiselläänkin kaavoituskatsauksen luonne on ollut haastava, sillä kerran vuodessa toteutettava kaavoituskatsaus ehtii vanhentua runsaasti

maankäytön kehittämisen tarpeiden ja tilanteiden muuttuessa vuoden aikana. Muutos keventää myös kunnallista päätöksentekoa tältä osin.

Lakiluonnoksen § 84 esitetään seuraavaa: ”Asemakaavaehdotuksen ja 40, 67, 70 ja 73 §:ssä tarkoitetun yleiskaavan nähtäville asettamisesta on lähetettävä kirjallinen ilmoitus kaavoitettavaan alueeseen kuuluvan maan omistajalle ja kunnan tiedossa olevalle maan haltijalle, joiden kotikunta ei kuulu kaavoitettavaan alueeseen. Ilmoitus voidaan lähettää tavallisena kirjeenä. Ilmoitus on lähetettävä vähintään viikkoa ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista.”

Kaupunki näkee lakiluonnoksen tavoin tarpeellisena ilmoittaa erikseen kaavaehdotuksien nähtävillä olemisesta kirjallisesti niille maanomistajille, joiden kotikunta ei kuulu kaavoitettavaan alueeseen. Tämä on tarpeen vaikutusmahdollisuuksien sekä kaavoituksen läpinäkyvyyden toteutumisen kannalta. Kaupunki haluaa huomauttaa, että uuden lain aikana tulisi olla mahdollista lähettää tiedoksianto joko Suomi.fi – viestiväyliä tai kirjepostia käyttäen. Tämä mahdollistaisi sähköisen tiedottamisen niiden omistajien kohdalla, jotka ovat ottaneet Suomi-fi viestit käyttöön. Sähköisenä toteutettava tiedottaminen on kunnan resurssien käytön kannalta merkittävästi järkevämpää kuin kirjepostin lähettäminen. Kirjeellä tiedottamisen tulee kuitenkin säilyä mahdollisuutena niille omistajille, jotka eivät ole ottaneet käyttöön sähköisiä asiointiväyliä.

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

-

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

-

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislaki)

Pääosin lainsäädännön säännökset näiltä osin säilyvät samanlaisina kuin nykyisessä Alueidenkäyttölaissa näissä teemoissa. Tietyt pykälät siirretään uuteen eri nimiseen lakiin samalla sisällöllä niiltä osin, kun ne eivät sisälly uuden Alueidenkäyttölain sisältöön.

Merkittävin muutos on se, että lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 101 a §:

”Korvaus metsätalouden harjoittamisen rajoituksesta

Maanomistajalla on oikeus saada maakunta-, yleis- tai asemakaavan suojelumääräyksestä johtuvasta rajoituksesta metsätalouden harjoittamiselle kunnalta korvaus, jos rajoituksesta aiheutuu vähäistä suurempaa taloudellista menetystä. Vähäistä suurempaa menetystä pidetään, jos se on vähintään

3000 euroa tai vähintään neljä prosenttia maanomistajan rajoituksenalaisen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, sen mukaan kumpi laskentaperuste on maanomistajalle edullisempi.

Tätä pykälää ei sovelleta, jos suojelumääräyksen alaisesta alueesta on tarkoitus muodostaa luonnonsuojelulain mukainen suojelualue tai jos suojelumääräys koskee muita luonnonsuojelulain 111 §:ssä tarkoitettuja alueita. Tätä pykälää ei myöskään sovelleta, jos suojelumääräyksen alaisella alueella sovelletaan metsälakia ja suojelumääräys koskee metsälain 10 §:ssä tarkoitettuja erityisen tärkeitä elinympäristöjä.”

Oriveden kaupunki näkee ehdotetun muutoksen pääosin kannatettavana. Lähtökohtaisesti ei ole hyvä, että maankäytön suunnittelulla asetetaan maaomaisuuden metsätalouskäytölle metsälakia vahvempia velvoitteita. Metsälain tehtävänä on taata esimerkiksi metsäalueiden kestävä käyttö ja luonnon monimuotoisuus. Metsälaki säätelee alueiden käyttöä niillä alueilla, joissa erikseen ohjaavaa kaavaa ei ole. Kaupunki katsoo, että ehdotettu muutos ohjaa hyvin siihen suuntaan, että kaavoissa ei esitetä turhaan metsäalueiden käyttöä rajoittavia merkintöjä. Lisäksi kaupunki katsoo, että on hyvä lähtökohta, että mikäli kunta haluaa asettaa alueiden maankäyttöön taloudellisia rajoitteita, korvaa kunta aiheutuvan menetyksen tai vastaavasti hankkii alueen omistukseensa.

Kaupunki näkee kuitenkin ehdotuksessa parannettavaa ja muutostarpeita.

On kohtuuton lähtökohta, että maakuntakaavaan osoitetut metsien käyttöä rajoittavat kaavamerkinnot ja määräykset tulisi kunnan korvata. Maakuntakaavoitus ei ole kunnan päätösvaltaan kuuluva asia, joten kunnalle aiheutuisi kustannusvaikutus sellaisista kaavamerkinnoista, jotka eivät ole sen omassa päätösvallassa. Kunnalla on oikeus lausua maakuntakaavaan liittyvistä ratkaisuksista, mutta ei sen suurempaa vaikutusmahdollisuutta aiheeseen. Kaupunki katsoo, että paras ratkaisu olisi poistaa esitetystä pykälästä maakuntakaava. Toinen vaihtoehto voisi olla, mikäli § 101 a lisätään lainsäädäntöön, että myös maakuntakaavoitusta muutettaisiin lainsäädännön kautta siihen suuntaan, että sen kautta ei voida asettaa rajoitteita metsäalueiden käytölle muuta lainsäädäntöä (esim. metsälaki) laajemmin.

Kaupunki huomauttaa myös, että monesti metsien käyttöä rajoittavien kaavamerkintöjen ja määräysten tarve yleis- ja asemakaavojen tasoilla aiheutuu valtion viranomaisten toimenpiteistä ja lausunnoista (esim. ELY-keskus). Saattaa olla siis syntymässä tilanne, jossa valtio lainsäätäjänä velvoittaa kuntia korvaamaan kaavoissa asetettavien metsien käytön rajoituksia maanomistajille ja samaan aikaan valtion viranomainen vaatii toteuttamaan kaavoihin kyseisen kaltaisia merkintöjä. Monesti kaavan laadintaan aiheutuu suuria haasteita, mikäli valtion viranomaisen lausuntoa ei riittävällä tavalla huomioida, esimerkiksi valituksia hallinto-oikeuteen. Valitukset ja muut esimerkiksi lisäselvityspyynnöt lisäävät kaavoituksen kustannuksia, pidentävät kestoja sekä hidastavat kehityksen ja esimerkiksi investointien toteuttamisen edellytysten luomista kuntatasolla. Kaupunki haluaa

esittää kysymyksen, että onko järkevää kirjata lakiin kunnille korvausvelvollisuus ja samalla toisen valtion viranomaisen toimesta edellyttää tämän kaltaisten merkintöjen osoittamista?

Edellisessä kappaleessa kuvaillun syntymässä olevan tilanteen kohdalla kustannusvastuu jakautuu valtion ja kuntien kesken epätarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnan voi olla pakko osoittaa merkintöjä kaavaan saadakseen sen etenemään, mikäli valtion viranomainen sitä vaatii, riippumatta siitä, onko kunnalla tahtoa merkintöjen osoittamiseen vaiko ei. Kustannusvastuu tulisi olla kustannusten aiheuttajalla, joka tässä tapauksessa tosiasiallisesti olisi valtion viranomainen. Oriveden kaupunki nostaa ehdotuksena esiin, että tulisiko pykälää kehittää siten, että valtion viranomaisen vaatimuksesta kaavassa tehtävät metsäalueiden taloudelliseen käyttöön kohdistuvat rajoitukset olisi valtion korvattava. Tällöin kyseisen kaltaiset viranomaisten vaatimukset voitaisiin kuntatasolla täyttää kaavoituksessa, ja kustannusvastuu kohdistuisi oikein. Tällä olisi positiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen osana kaavoitusta.

On epärealistista odottaa, että kunnat tekisivät laajamittaisesti ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita tukevia, mutta metsänkäyttöä rajoittavia kaavamääräyksiä, jos kuntien on samalla korvattava määräyksistä johtuvat taloudelliset menetykset. Ei ole myöskään mahdollista, että maakuntakaavatasolta aiheutetaan kunnille korvausvastuu metsänkäytön rajoittamisesta.

Todettakoon, että lähtökohtaisesti Oriveden kaupungilla itsessään ei ole minkäänlaista tarvetta osana kaavoitusta asettaa rajoitteita metsäalueiden käytölle. Metsäalueiden käyttöä ohjaa metsälaki, ja virkistykseen erityisesti tarvittavat alueet voidaan tarvittaessa hankkia julkiseen omistukseen.

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Kivikko Antti

Oriveden kaupunki - Oriveden kaupunki, kaupunginhallitus 23.6.2025 § 180